

Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 0 4 1 5 1 1 1 1

SPOMLADANSKI ROK

ZGODOVINA

==== Izpitna pola 1 ====

Sobota, 5. junij 2004 / 90 minut

*Dovoljeno dodatno gradivo in pripomočki: kandidat prinese s seboj nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva ocenjevalna obrazca.*

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila. Ne izpuščajte ničesar.

Ne obračajte strani in ne začenjajte reševati nalog, dokler Vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca).

V tej izpitni poli je 25 nalog iz obče zgodovine. Odgovore vpisujte v za to predvideni prostor, z nalivnim peresom ali kemičnim svinčnikom. Pišite razločno in čitljivo. **Nejasni in nečitljivi odgovori ter odgovori, pisani z navadnim svinčnikom, se točkujejo z nič (0) točkami.**

Dobro preglejte ilustrativno gradivo, saj Vam bo pomagalo pri reševanju nalog. Skušajte odgovoriti na vsa vprašanja. Če Vam kakšna naloga povzroča težave, jo preskočite in prihranite za konec.

Ob nalogah je v oklepaju navedeno število točk. Za napačne odgovore ne dobite negativnih točk, točkovani pa so tudi delni odgovori. Pazite na zahteve pri posameznih vprašanjih, saj upoštevamo samo toliko elementov, kot jih je navedeno.

Zaupajte vase in v svoje sposobnosti.

Želimo Vam veliko uspeha.

Ta pola ima 16 strani, od tega 3 prazne.

PRAZNA STRAN

Obrnite list.

RIMSKO CESARSTVO IN ZAČETKI KRŠČANSTVA

1. Po smrti Julija Cezarja so v Rimu leta 43 pr. Kr. ustanovili II. triumvirat. Kateri trije možje so leta 43 pr. Kr. sestavljali II. triumvirat?

(2 točki)

2. Po razpadu II. triumvirata in državljanski vojni je leta 27 pr. Kr. oblast v državi prevzel Oktavijan sam. Uvedel je nov način vladanja. Kako se imenuje način vladanja, ki ga je uvedel Oktavijan? Obkrožite pravi odgovor.

(1 točka)

- A Dominat.
- B Principat.
- C Diktatura.

3. Oktavijan formalno ni odpravil republike, mu je pa senat podelil vrsto nazivov in funkcij, ki so mu zagotovili neomejeno oblast v državi. Naštete tri nazive ali visoke državne službe, ki jih je po zmagi v državljanski vojni dobil Oktavijan, in opišite novo vlogo senata v Avgustovem obdobju.

(3 točke)

Iz Avgustovega obračunskega poročila

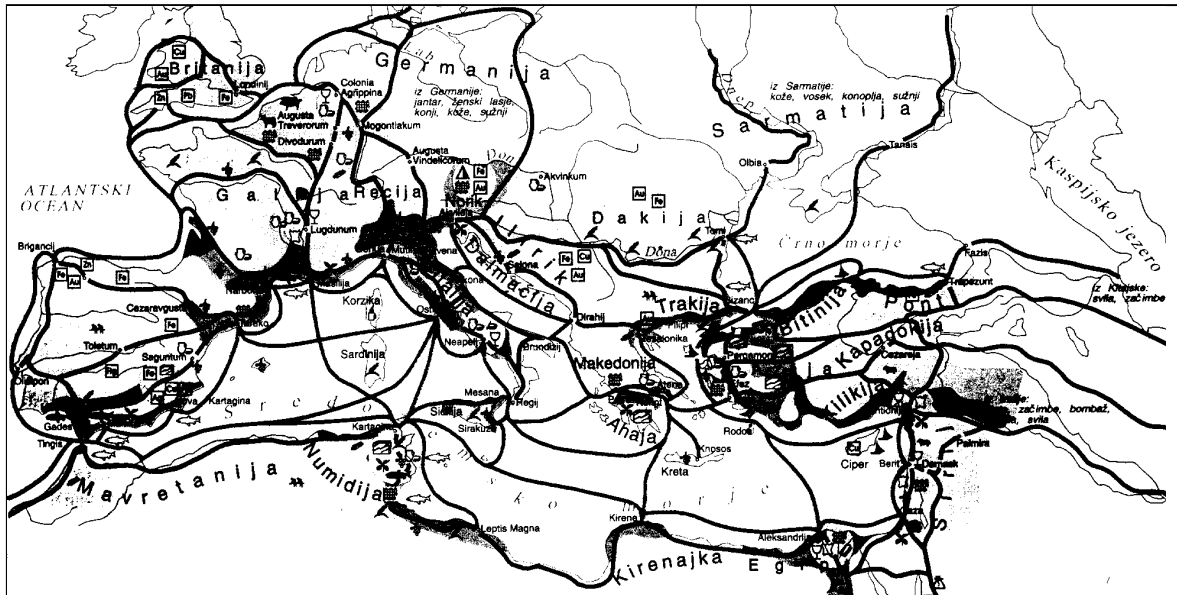
V letih 28 in 27 sem skupščinskim oblastem vrnil vodstvo države, ki sem ga prevzel na občo željo in izkoristil za dokončanje državljanske vojne. Za to mi je senat podelil ime Avgust...

(Vir: 2000 let krščanstva, str. 67. Založba Mihelač. Ljubljana, 1991)

4. V Avgustovem obdobju si je opomoglo tudi gospodarstvo. Pojasnite dva vsebinsko različna elementa, ki sta pripomogla k hitremu gospodarskemu napredku v tem času.

(2 točki)

Karta 1: Gospodarstvo rimske države od 1. do 3. stoletja.

(Vir: Brodnik, V., in ostali, 2003: Zgodovina 1, str. 163. DZS. Ljubljana)

5. Cesar Avgust je po prevzemu oblasti uvedel upravne reforme v državi. Katere novosti, naštejite vsaj dve, je uvedel pri upravljanju provinc?

(2 točki)

6. Cesar Avgust je izvedel tudi popis prebivalstva. Ta popis je omenjen tudi v Svetem pismu.

(2 točki)

Tiste dni je izšel ukaz cesarja Avgusta, naj se popiše ... In vsi so se hodili popisovat, vsak v svoj rojstni kraj. Tudi Jožef je šel iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Judejo, v Davidovo mesto ..., ker je bil iz Davidove hiše in rodbine, da bi se popisal z Marijo, svojo zaročenko, ki je bila noseča.

(Vir: Sveto pismo Stare in Nove zaveze, str. 1561. Svetopisemska družba Slovenije. Ljubljana, 1996)

Pojasnite, zakaj je cesar Avgust izvajal popise prebivalstva.

Iz odlomka ugotovite, katera osebnost iz Svetega pisma se je rodila v času Avgustovega popisa prebivalstva.

7. V etnično raznolikem rimskem imperiju se je začela romanizacija. Naštete in opišite tri dejavnike, ki so pospeševali ta proces.

(3 točke)

8. Kljub temu da je romanizacija potekala v celotnem cesarstvu, je bila močnejša v zahodnem kakor v vzhodnem delu države. Opišite dva vzroka za močnejšo romanizacijo v zahodnem delu rimskega imperija.

(2 točki)

9. Med prebivalci rimskega imperija so imeli najslabši položaj sužnji. Mnoge od njih so brezvestno izkoriščali.
Kaj so delali gladiatorji in kaj so delali galjoti?

(2 točki)

Slika 1: Gladiator

(Vir: Brodnik, V., in ostali, 2003: Zgodovina 1, str. 171. DZS. Ljubljana)

10. Ob koncu 2. stoletja so se meje v rimski državi ustalile.
Po katerih dveh velikih evropskih rekah je, razen v Daciji, potekala severna meja rimskega imperija v Evropi?

(2 točki)

11. Poseben privilegij v rimski državi je bila pravica do rimskega državljanstva. To državljanstvo je imel tudi apostol Pavel, ki se mu je na poti po Mali Aziji pripetil naslednji dogodek, opisan v Apostolskih delih Svetega pisma.
Preberite odlomek in odgovorite na zastavljena vprašanja.

Do te besede so ga poslušali, nato pa so povzdignili glas in vpili: »Proč s sveta s takim! Ni prav, da živi.« Ko pa so vpili ..., ga je poveljnik ukazal peljati v vojašnico in je naročil, naj ga zaslišujejo med bičanjem, da bi zvedel, zakaj so nad njim tako vpili. Ko pa so ga bili nategnili za bičanje, je Pavel rekel zraven stoječemu stotniku: »Ali vam je dovoljeno brez sodbe bičati rimskega državljana?« Ko je stotnik to slišal, je šel k poveljniku in sporočil: »Kaj misliš storiti? Ta človek je vendar rimski državljan!«

Poveljnik je torej prišel in Pavlu rekel: »Povej mi, ali si ti rimski državljan?« »Da,« je odgovoril. Poveljnik je pristavil: »Jaz sem si to državljanstvo pridobil z veliko vsoto.« Pavel pa je odgovoril: »Jaz pa že z rojstvom.« Takoj so tisti, ki so ga hoteli z bičanjem zasliševati, od njega odstopili.

(Vir: Sveto pismo Nove zaveze, str. 475–476. Nadškofijski ordinariat v Ljubljani. Ljubljana, 1977)

O kateri pravici rimskih državljanov govori odlomek?

Kateri rimski cesar in katerega leta je podelil vsem svobodnim rimskim prebivalcem rimsko državljanstvo?

(3 točke)

12. Z vzhoda se je v rimsko državo širilo judovstvo in krščanstvo.
Na kratko opišite, kakšen pomen imajo v judovski zgodovini naslednji kraji in osebe:

Sion:

(3 točke)

Mojzes:

Kanaan:

13. Judje so za kraj molitve gradili posebna svetišča.
Kako se imenujejo judovska svetišča, kjer se Judje še danes zbirajo k molitvam?

(1 točka)

14. Nova zaveza je pomemben vir za preučevanje nastanka krščanstva. Še posebno so pomembni zapisi evangelistov, ki opisujejo Jezusovo delovanje. Naštete imena štirih evangelistov iz Nove zaveze ki poročajo o Jezusovem življenju.

(2 točki)

Potem se je Jezus prepeljal na drugo stran Galilejskega jezera, ki se imenuje tudi Tiberijsko. Za njim je šla velika množica, ker je videla znamenja, ki jih je delal nad bolniki.

Janez 6,1–3

(Vir: Sveto pismo Stare in Nove zaveze, str. 1143. Svetopisemska družba Slovenije. Ljubljana, 1995)

15. Začetnik krščanstva je Jezus.
V katerem kraju se je Jezus rodil?

(1 točka)

16. Jezus je zbral okoli sebe učence in privrženca, ki so mu sledili, z oznanjevanjem pa je dobil številne nasprotnike. Posebej goreče so mu nasprotovali farizeji.
Zakaj so farizeji nasprotovali Jezusu?
Kateri rimski prokurator je Jezusa obsodil na smrt?
Opišite, kako so usmrtili Jezusa.

(3 točke)

Ko je to povedal, ga je neki farizej prosil, naj bi (Jezus) pri njem obedoval. Vstopil je in prisedel. Ko je farizej to videl, se je čudil, da se pred jedjo ni umil.

(Vir: Sveto pismo Stare in Nove zaveze, str. 1120. Svetopisemska družba Slovenije. Ljubljana, 1995)

17. Krščanstvo se je širilo po rimski državi. Pri tem je doživljalo uspehe in padce. V krajšem razmišljanju opišite širjenje in uveljavljanje krščanstva in pri tem: razložite vsaj tri vzroke za uspešno širjenje, opišite vsaj dva vzroka za preganjanje prvih kristjanov in opišite položaj Cerkve potem, ko jo je priznala država.

(5 točk)

18. V 4. stoletju je krščanstvo v rimski državi postalo javno priznana vera.
Kateri rimski cesar je krščanstvo priznal za eno od dovoljenih ver v rimski državi?
Kateri rimski cesar prizna krščanstvo za edino dovoljeno vero v rimski državi?
S katero vojaško bitko na slovenskih tleh je bila poganska stranka dokončno premagana?

(3 točke)

19. Krščanstvo se je razširilo tudi zaradi goreče dejavnosti prvih apostolov, ki so širili vero po vsem rimskem imperiju.
Kateri apostol je s svojimi misijonarskimi potovanji in pismi različnim krščanskim skupnostim najbolj zavzeto širil novo vero?
Kako se imenuje knjiga, v katero so kristjani zapisali svoj nauk?

(2 točki)

20. Propadanje rimskega cesarstva je poskušal ustaviti tudi cesar Dioklecijan, ki je leta 284 prišel na oblast. Uvedel je nov način vladanja, ki naj bi prispeval k boljšemu upravljanju države. Kako se imenuje novi način vladanja z dvema avgustoma in dvema cezarjema, ki ga je uvedel cesar Dioklecijan?
Iz odlomka ugotovite, v čem se je njegov način vladanja razlikoval od predhodnega. Naštete in pojasnite vsaj dve reformi cesarja Dioklecijana.

(4 točke)

Iz zgodovine cesarja Avrelija Viktorja

Dioklecijan je sicer imel precej vrlin, ki so ga napravile za velikega moža, vendar vse lastnosti njegovega značaja ne zaslužijo našega odobravanja. Bil je prvi, ki se je odeval v oblačila iz zlate tkanine in nosil obuvala iz svile in škrleta, okrašena z dragimi kamni. Že to govori o napuhu, ošabnosti in prepričanju, da stoji visoko nad rimskimi državljani. In vendar je to malenkost proti temu, da so ga morali, spet prvega po Kaliguli in Domicijanu, javno imenovati »gospod«, se pred njim metati na tla in ga nagovarjati kot božanstvo.

(Vir: 2000 let krščanstva, str. 68. Založba Mihelač. Ljubljana, 1991)

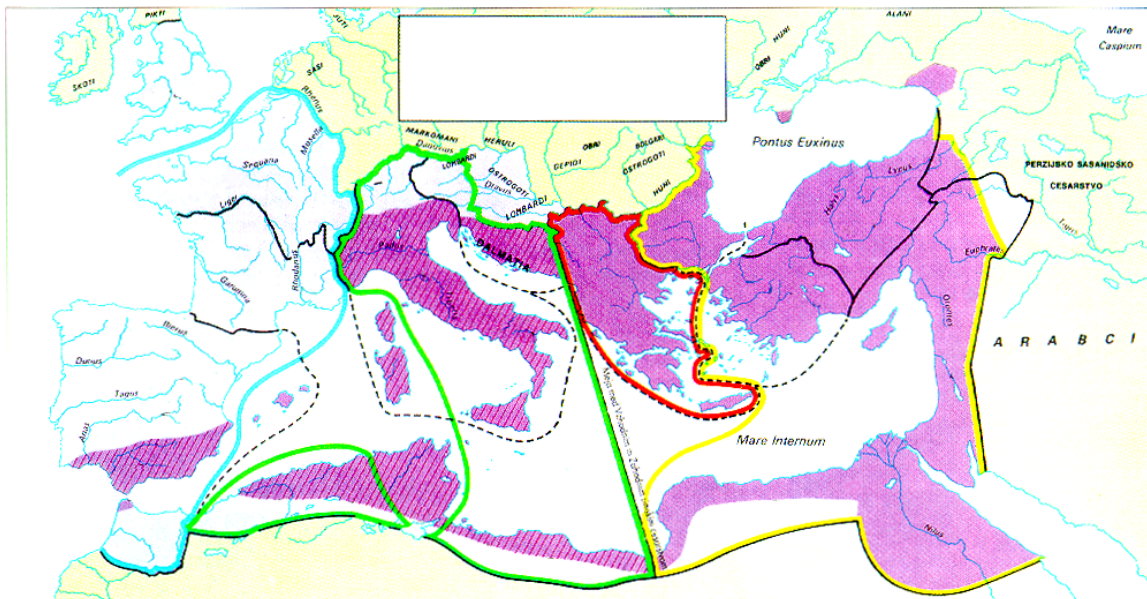
21. V pozni antiki se je v rimskem kmetijstvu vedno bolj uveljavljal kolonat. Pojasnite, zakaj se je začel uveljavljati kolonat. Kateri sloji prebivalstva so postajali koloni?

(2 točki)

22. Leta 395 se je rimski imperij razdelil na dva dela: na zahodnega in vzhodnega. Kateri rimski cesar je dokončno razdelil cesarstvo na vzhodni in zahodni del? Naštete vsaj tri kraje na meji, ki je ločevala vzhodno in zahodno polovico države.

(3 točke)

Karta 2

(Vir: Brodnik, V., in ostali, 2003: Zgodovina 1, str. 185. DZS. Ljubljana)

23. Cesarja Dioklecijan in Konstantin Veliki spadata med zadnje pomembne cesarje pozne antike. Pri katerih dogodkih, ki so se zgodili med njunim vladanjem, sta ta cesarja dejavno sodelovala in pri katerem ni bil udeležen nobeden? Nalogo rešite tako, da na črto pred dogodkom vpišete zaporedno številko cesarja, ki je bil pri dogodku udeležen, oziroma številko 3, če cesarja pri dogodku nista bila udeležena.

(3 točke)

1. Dioklecijan	___	Izdaja milanskega edikta
2. Konstantin Veliki	___	Bitka pri Tevtoburškem gozdu
3. Nobeden od njiju	___	Množično preganjanje kristjanov
	___	Ustanovitev nove prestolnice na Vzhodu
	___	Nova upravna delitev na dieceze in province

24. Leta 395 se je rimski imperij razdelil na zahodni in vzhodni del. Spodaj so naštet različne province, vaša naloga pa je, da pred vsako označite, v kateri del rimske države, zahodni ali vzhodni, so po razdelitvi cesarstva spadale našete province. Pred črto province, ki je spadala v zahodni del imperija, vpišite črko Z, pred provinco, ki je spadala v vzhodni del, pa črko V.

(3 točke)

Z (zahodni)	___	Galija
V (vzhodni)	___	Pont
	___	Trakija
	___	Britanija
	___	Egipt
	___	Hispanija

25. Cesar Konstantin je nadaljeval reforme cesarja Dioklecijana. Med drugimi je leta 330 po Kr. začel graditi novo glavno mesto za vzhodni del rimske države. Kako se je ob ustanovitvi imenovala nova prestolnica vzhodne države?

(1 točka)

PRAZNA STRAN

PRAZNA STRAN